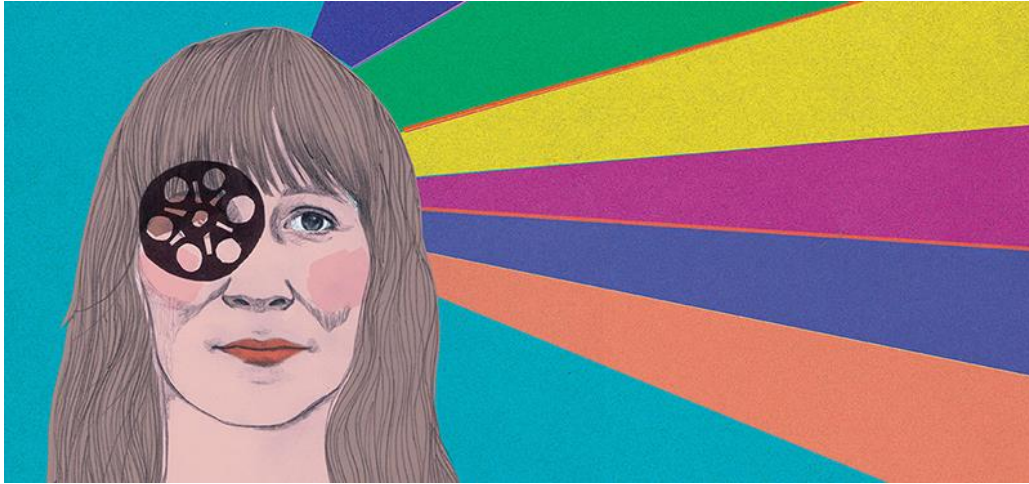

Programa docent Laboratori Feminista de Creació Documental

BLOC TEÒRIC

Del 18 de novembre de 2019 al 31 de gener de 2020. (69 hores lectives).

1. Pioneres, teories feministes i praxis (21h)

▪ Documental i feminisme

Marta Selva i Anna Solà

Sessions 18, 19 de novembre

🕒 De 18h a 21h

Objectiu de les sessions:

- Donar a conèixer l'existència d'una genealogia de cineastes que des dels mateixos inicis han contribuït abastament a la configuració d'estratègies enunciatives i narratives , a l'articulació de marc estètics i a la configuració dels llenguatges de la imatge i audiovisuals.
- Assenyalar els àmbits de trobada múltiples entre els feminismes i les cineastes

Continguts:

- Els primers passos del documental dirigit per dones
- Memòria i reescriptura fílmica.
- Les cineastes i el film assaig
- Una habitació pròpia: la trobada amb el jo contrariat
- Relectures crítiques de de les agendes públiques des de la construcció del documental feminista.

Durant les sessions es realitzaran diversos visionats de fragments de films que exemplifiquin els conceptes derivats dels continguts proposats.

- **Mirall, mirall. Genealogies femenines de la imatge**

Laura Mercader

Sessió 20 de novembre

🕒 De 18h a 21h

Anàlisi dels mites fundacionals de la imatge per desvetllar-ne la naturalesa matrilineal i després deconstruir la vanitat femenina patriarcal a través de *Cléo de 5 a 7* de Varda.

- **Teories i pràctiques feministes aplicades a processos de creació col·laboratius**

21 de novembre: Isabel Segura i Marta Nieto

26 de novembre: Beatriz Santiago

27 de novembre: Maria Milagros Rivera

4 de desembre: Aida Sánchez de Serdio i Marta Vergonyós

🕒 De 18h a 21h

Durant aquestes sessions es posaran en comú pràctiques feministes vinculades als processos artístics de creació. La darrera classe es dedicarà a assessorar a cada una de les participants sobre com aplicar la perspectiva feminista als seus projectes documentals.

2. Veure per a filmar / Filmar per a veure (9h)

Mercedes Álvarez

Sessions 28 de novembre, 2 i 3 de desembre

🕒 De 18h a 21h

Aquest taller tracta d'explorar l'abast i la complexitat de la imatge documental en el seu diàleg i tensió amb la realitat; una imatge que mira, documenta, interroga, representa i inclús, sovint, "deforma" i poetitza la realitat per a comprendre-la. Abordarem el cinema del real amb una dialèctica constant entre les tres fases fonamentals de la seva creació: **allò que es mira per a ser filmat, el moment únic de filmar i la mirada sobre allò filmat**. Actualment, aquesta correlació de les diverses fases de realització d'una obra, i que graviten sobre el treball de muntatge com a escriptura de la pel·lícula, és especialment important, en obres d'autoria individual i on les tècniques i materials digitals simplifiquen la producció i captura d'imatges. Tot en l'obra documental, des de les estratègies de rodatge fins a les gramàtiques de composició del relat en el muntatge, determina la veritat de la mirada. S'analitzen les singularitats d'un projecte cinematogràfic no convencional i d'empremta documental, la manera com interactuen les diferents fases de creació, alteren el seu ordre i impliquen diferents maneres de producció.

Durant el curs ho analitzarem d'acord amb la següent ruta:

- **Veure per filmar**

Observació i exploració, documentació i espera.

El guió com a instrument. Guió obert, guió investigació.

Anticipació, previsions.

- **Filmar per a veure**

Captura, espera i atenció. Més enllà del visor de la càmera.

Jerarquia de plans; plans-recurs, plans-tempo, pla seqüència, camp i fora de camp.

Posada en situació -posada en escena.

- Muntatge com escriptura cinematogràfica

Memòria d'allò rodat. Visionar, repensar, imaginar.

El guió reescrit.

La forma que pensa rodant. Visionar, repensar, imaginar.

El guió reescrit.

La forma que pensa; esbossos i muntatges parcials.

Ritme, temps i melodia en el muntatge; l'eco, la ressonància i el silenci.

Lectura i comprensió de l'espai; ocultar i mostrar, camp i fora de camp.

Temps capturat i el·lipse; retrat, testimoni, presència i absència.

So, diàleg i paràgraf, ritme, silenci i respiració.

La imatge comentari, la veu en off, l'intertítol...

Nota:

A la part expositiva del taller, Mercedes Álvarez analitzarà tot aquests continguts a partir de la seva experiència com a cineasta en els seus dos llargmetratges *El cielo gira* i *Mercado de futuros*, així com des de l'anàlisi d'exemples seleccionats de fragments cinematogràfics; exemples de cinema documental i de ficció passat i present de la història del cinema.

3. Narratives i estructures del guió documental (18h)

▪ Taller amb Lola Mayo

Sessions 9, 10 i 11 de desembre

🕒 De 18h a 21h

1. La idea, aquesta llavor inicial, idees que generen històries, històries que maten les idees.
2. El concepte de personatge en un documental. Com crear un vincle, com transformar persona en personatge.
3. El procés: la intuïció com a punt de partida.
4. Personatges en l'espai i en el temps.
5. Com la narrativa de ficció ens ajuda a crear històries documentals.
6. Identificar conflictes i fils narratius.
7. Punt de vista i distància.
8. Escriptura o no escriptura. Com neix el guió documental? Memòries i diaris d'investigació.
9. Recursos dramàtics visuals. Decidir el punt de vista, assumir la distància justa enfront del personatge i el tema.
10. Sense forma no hi ha contingut. Estètica i estil vinculats al real.

El taller vol ensenyar a detectar i explorar idees per a documentals, idees que continguin històries genuïnes (no necessàriament "originals"), històries que donin compte d'un punt de vista personal. Amb aquest objectiu, es proposarà el visionat de documentals i l'escriptura de petites històries autobiogràfiques, retrats, aproximacions a personatges propers i concepció d'atmosferes en el temps i l'espai. Part del treball estarà vinculat a la narrativa de ficció com a camí per a assolir documentals més sòlids. S'entrenarà l'escriptura de seqüències i el desenvolupament de l'estil personal, vinculat a la reflexió i a l'observació, al "etern" més que al "contingent".

▪ Taller amb Laia Manresa

Sessions 19 de desembre, 8 i 22 de gener de 2020

🕒 De 18h a 21h

Descripció

Tres sessions destinades a abordar l'escriptura documental del projecte de les participants amb la intenció de poder concretar story line, tema, sinopsi i primera escaleta.

Desglòs de contingut per sessions :

1a sessió: QUÈ vull explicar. Quina és la meva història (story line) i què explico a través de la meva història (tema).

2a sessió: QUI, ON i QUAN protagonitza la història que explico. Revisió de la primera sinopsi.

3a sessió: COM veurem el què viuen els personatges de la meva història. La concreció de l'acció dramàtica a través d'una primera escaleta.

Metodologia

Cada sessió serà de tres hores que es desenvoluparan a partir d'un tractament eminentment pràctic dels continguts.

- Reflexió sobre els diversos elements a tenir en compte a l'hora d'encarar les eines d'escriptura d'un guió documental a partir de conceptes teòrics i d'exemples fílmics.
- Anàlisi de dues pel·lícules documentals per completar la comprensió completa dels continguts.
- Pràctiques d'escriptura per concretar story line, tema, sinopsi i escaleta de cada projecte.

4. Pensant el so i l'edició d'imatges (9h)

▪ Filmar el so

Eva Valiño

Sessió 16, 17 de desembre

🕒 De 18h a 21h

Hi ha tantes escoltes com éssers oients, escoltar és una activitat, una acció i una relació de poder que implica voluntat i desig, i inclús rebuig d'allò escoltat. Però el relat cinematogràfic neix d'una direcció punyetera, d'un aliatge específic entre imatges i sons a la recerca d'un sentit.

Filmar el so implica crear sentit, encarnar una experiència vivent en l'altre. El que escolto i el que veig no són la mateixa cosa, però fabriquen un sol cos, crear binomis impossibles entre el que veig i el que crec escoltar.

L'escolta atenta permet una visió profunda de valors ocults i presents, no només en la imatge, sinó també en el temps en que aquesta té lloc.

Com és el cinema sonor avui?

Com s'aprèn a articular un llenguatge específic per a la imatge i el so?

Escoltar-Veure, pensar, escriure, filmar mentalment, donar a escoltar.

Breu temari:

- Exercicis d'escolta activa.
- El cinema mut no era silenciós. Per què s'aprèn el cinema sense so? La fàbrica de donuts. El cine sonor avui. Cinema que parla. Cinema sord.

- Cinema per sentir amb la pell: Fritz Lang, Robert Bresson, Tarkovsky, Ingmar Bergman, Vera Chytilová, David Lean, Jaques Tati, Lucrecia Martel, Hiroshi Teshigara.

▪ **Construcció del relat a través del muntatge**

Ana Pfaff

Sessió 27 de gener

🕒 De 18h a 21h

El muntatge és el tercer moment d'escriptura d'una obra cinematogràfica i requereix d'una nova mirada davant del material amb el que ens trobem a la sala de muntatge, a vegades distant a les idees o intencions inicials. En el procés de muntar un documental o assaig fílmic, aquest tercer moment d'escriptura és totalment definitori, doncs és a la sala de muntatge on acabem de definir i decidir la pel·lícula que volem o tenim i pot agafar camins totalment inesperats. Es per això que resulta de gran importància la manera com ens relacionem amb aquest material, com el pensem, com el sentim i com ens hi posem físicament davant seu per a escoltar-lo.

Reflexionarem sobre aquest llarg moment d'enfrontar-nos al material i sobre possibles metodologies que ens puguin ajudar en aquest procés que pot ser una mica laberíntic. Veurem també alguns exemples tant de processos com de seqüències concretes.

5. Producció documental i estratègies de viabilitat (12h)

▪ **Producció documental**

Valérie Delpierre

Sessió 13, 14 i 15 de gener

🕒 De 18h a 21h

Introducció

- La figura de la productora. Les qualitats que la defineixen.
- Fases en la producció d'un curt i un llargmetratge.
- Models de la indústria audiovisual a Espanya i altres territoris. Breu introducció a l'empresa audiovisual.

Desenvolupament

- El naixement de la idea.
- Recerca de finançament per a petits projectes.
- Pla de màrqueting i comunicació.
- L'equip humà. Càrrecs i funcions dels diferents equips.
- Anàlisi de guió literari i desglossament.
- El pla de treball.
- Localitzacions. Recerca i permisos.
- El pressupost. Disseny de producció de rodatge. La directora de producció.
- Legislació vigent. Breu introducció.

La Preproducció

- Anàlisi i desglossament d'un guió.
- Creació d'un pla de treball.
- Creació d'un pressupost amb Microsoft Excel.
- Creació d'un pla de rodatge.

La producció

- La cap de producció: logística del rodatge.
- La figura de l'ajudant de direcció. El pla de rodatge.
- Rodar a l'estranger: el *service*.
- Els imprevistos. La cap de producció com o "bombera".

La postproducció

- Fases de la postproducció d'imatge
- Fases de la postproducció de so

La distribució Cine/TV

- Distribució nacional
- Pla de màrqueting i comunicació
- L'autodistribució. Festivals i nous models
- Agents de vendes

▪ Com materialitzar un curt documental

Miriam Porté

Sessió 20 de gener

🕒 De 18h a 21h

En aquesta sessió es repassaran estratègies per poder produir un curtmetratge. Durant la primera part, es farà un repàs a les ajudes i subvencions existeixen per finançar un curt documental, així com a les sinèrgies i complicitats que es poden establir per poder donar viabilitat als nostres projectes.

Durant la segona part, s'obrirà un debat amb les alumnes per conèixer els seus projectes i poder donar respostes concretes a les seves necessitats.

BLOC PRÀCTIC

Del 3 de febrer al 4 de març de 2020. (41 hores lectives).

1. Taller de so directe (8h)

Alejandra Molina

Sessions 3 i 4 de febrer

🕒 De 17h a 21h

Primera sessió: En aquesta primera sessió es farà una classe-taller pràctica per a parlar de les característiques específiques de l'equip de so amb el que es compta i amb el que finalment farem les peces. S'explicaran els conceptes tècnics necessaris per a l'ús de l'equip i també per a una millor comprensió del comportament del so i de la seva gravació.

Parlarem de les tasques i responsabilitats dels encarregats del departament de so directe a grans trets.

Es realitzaran escoltes en grup dels micròfons que tenim i també d'alguns exemples per a explicar conceptes bàsics de so.

Tenint en compte que el curs està dirigit a directores, la idea és que els conceptes explicats en aquestes sessions els hi serveixin per a que elles puguin demanar i dialogar amb coneixement als responsables del departament de so tant durant la filmació com durant la postproducció.

Aquest bloc finalitzarà amb la preparació i connexió de tot l'equip de so.

Segona sessió: Durant aquesta segona sessió les alumnes prepararan l'equip per sortir a gravar. El grup realitzarà pràctiques específiques per a posar en marxa tot allò après. Sortirem al carrer a fer pràctiques.

Realitzarem entrevistes estàtiques i en moviment, fotografies sonores i ambients relacionats amb el que hem gravat.

2. Taller de muntatge (12h)

Diana Toucedo

Sessions 12, 13 i 14 de febrer

🕒 De 17h a 21h

A la sala de muntatge les idees es modelen però també podem alliberar-nos d'elles. Mitjançant una atenta mirada sobre allò que volem capturar de la realitat, el que finalment aconseguim capturar i el que les nostres imatges contenen o amaguen, podem articular, crear, explorar i imaginar noves vies, rutes i emocions de relació amb aquestes idees. A vegades agafades de la seva mà, altres només com a primers passos... En aquest taller de muntatge buscarem crear llaços de relació entre aquestes primeres idees de muntatge que ens portin a trobar l'ús particular de les gramàtiques cinematogràfiques apropiades, la forma i les emocions úniques per al nostre projecte.

També repassarem nocions bàsiques de Premiere per adquirir la confiança suficient durant el procés de muntatge.

3. Taller de càmera i direcció de fotografia (12h)

Elisabet Prandi

Sessions 17, 18 i 19 de febrer

🕒 De 17h a 21h

La il·luminació:

Els principis bàsics de la il·luminació aplicada al documental.

Els 4 punts cardinals de la llum:

- Direcció
- Textura
- Intensitat
- Color

Com utilitzar la il·luminació natural en exteriors i en interiors com a base en un documental.

La llum com apunt dramàtic.

Com escollir les fonts de llum per un documental: Pantalles leds, quars, etc.

Altres accessoris d'il·luminació: reflectors, pàlios, etc.

La càmera:

La càmera ideal per un documental:

- Com escollir la càmera més idònia.
- Com treure el màxim partit a aquesta càmera.
- Accessoris per la càmera: Follow-focus, para-sols, filtres, etc.

El moviment de càmera i els diferents accessoris: Estatius, trípodos, slider, etc.

Les diferents enquadraments i la seva utilització estètica en el món documental.

4. Taller de promoció, creació de carpeta i pitch (9h)

Vanesa Fernández

Sessions 2, 3 i 4 de març

🕒 De 18h a 21h

Aquest taller està orientat al disseny de producció i promoció d'una pel·lícula documental. Es pretén formar a les alumnes per a que coneguin els diferents processos de producció i per a que siguin capaces, també, de gestionar-los, és a dir, conèixer els mercats, les fonts de finançament, les eines de control de producció, els mitjans de distribució, etc.

D'aquesta manera, l'alumnat tindrà que confeccionar un dossier de producció complet i adquirirà així els coneixements necessaris requerits en un projecte documental, des de la creació de continguts fins al disseny i execució dels aspectes estètics, narratius i tècnics involucrats. La idea és generar un espai de treball on les cinètiques feministes com a font de debat i reflexió es traslladen també a la manera de plantejar els continguts, així com a les estratègies narratives i estètiques plantejades.

A més, es donarà especial importància de la presentació i comunicació dels projectes (el dossier i la preparació del pitching), ja que constitueixen un dels factors centrals de viabilitat. Es treballarà la destresa i l'habilitat en la comunicació a l'hora de preparar un pitching, elements claus a l'hora de presentar i captar l'atenció de productores i d'altres agents. I, per últim, s'aprofundirà en les estratègies concretes de promoció i exhibició del cinema de no ficció.

SESSIONS MONOGRÀFIQUES

Alguns dijous i divendres durant el curs lectiu del Laboratori.

1. (Re)pensar la realitat des de l'audiovisual found footage a l'era del superàvit audiovisual

Ingrid Guardiola

Sessió 29 de novembre

🕒 De 18h a 21h

El cinema, el vídeo, la televisió, Internet... poden ser, tant un femater d'imatges i d'informació com un laberint de destins creuats que facin de les imatges un moment fèrtil en la producció de cultura i de coneixement, tal i com ha demostrat la història del cinema documental del segle XX. Aquesta sessió pretén pensar el lloc que han ocupar las imatges en la cultura des de l'assaig i l'apropiació audiovisual. Si el cinema i la fotografia van néixer en paral·lel al remuntatge, Internet

s'ha convertit en un lloc privilegiat per a l'apropiació i la remescla, per a assajar les imatges que ens bombardegen diàriament des de totes les pantalles. Aquest excés d'imatges s'ha convertit en una ceguera transitòria, per això, l'assaig i l'apropiació audiovisual són més necessaris que mai per entendre el *món-en-imatges* que ens envolta.

2. Somiar, escriure, produir i dirigir des de l'emoció

Sally Fenaux

Sessió 5 de desembre

🕒 De 18h a 21h

Si hi ha alguna cosa de les narratives del femení que és representat una i una altra vegada a diferents llocs del món, cultures i contextos socials, és ser ésser emocionals. En tenir una connexió més profunda amb els sentiments, les emocions i les experiències del cos. I sigui cert o no, el patriarcat ha desposseït a al masculí de gaudir, patir i expandir-se en l'emocional, però ha permès a las dones a fer-ho, encara que sigui de manera privada. El privilegi de l'emocional.

La creació audiovisual pot ser més que una disciplina del món del disseny o de la comunicació. Pot ser un art que no només es veu, es llegeix en els seus codis i s'entén de manera racional, sinó que apel·la a la emoció. Però molt poques vegades es crea i es treballa des de l'emoció mateixa. La indústria del cinema funciona com un rellotge, "el temps són diners" diuen, i hi ha poc espai per l'imprevisible. Aquest taller convida a les participants a proposar-se treballar des del caos, des de l'incontrolable, en definitiva: des de l'acceptació. A somiar, escriure, preparar i dirigir les seves obres audiovisuals des de les emocions i l'espiritualitat. Des de la seva connexió amb elles mateixes o amb el tot, segons la fe i l'espiritualitat (o la falta d'ella) de cadascuna.

3. Monogràfic amb Neus Ballús

Neus Ballús

Sessió 12 de desembre

🕒 De 18h a 21h

Sessió en primera persona, on la cineasta Neus Ballús parlarà de com concep el cinema documental i la seva manera de treballar repassant totes les fases creatives dels seus projectes audiovisuals, des de l'origen de la idea, l'escriptura i reescriptura del guió, fins al rodatge i el muntatge.

4. Subversió en primera persona

Violeta Kovacsics

Sessió 17 de gener

🕒 De 18h a 21h

De la importància de la primera persona o dels materials d'arxiu en el documental feminista a l'ús performatiu del propi cos, la sessió proposa un breu recorregut pel cinema i la teoria fílmica feminista dels anys setanta, busca els seus ecos en l'actualitat, i se centra especialment en la qüestió del "jo". Es proposa un debat encara perenne, al voltant del lloc que ha d'ocupar l'experimentació formal, com posicionament també polític, dins dels discursos feministes artístics. En aquest sentit, la sessió proposa indagar en les imatges proposades obra de cineastes com Akerman o Export, en els textos de teòriques com B. Ruby Rich, en la proximitat del cinema amb artistes com Cindy Sherman, i en les qüestions de producció que han fet del cinema en primera persona una de les línies troncales del documental feminista.

5. Agnès Varda: el cinema com a testimoni del real i expressió de l'imaginari

Imma Merino
Sessió 24 de gener
🕒 De 18h a 21h

Des de l'any 1954 en què, tenint amb experiència com a fotògrafa, però sense formació com a cineasta, va realitzar el seu primer llargmetratge, *La Pointe Courte*, en el qual conviuen imatges documentals de la vida en un barri, de pescadors de Seta amb la ficció d'una parella en un moment de crisi, Agnès Varda ha fet cinema amb un esperit de llibertat que l'ha dut a traspassar les convencions genèriques i a inventar constantment les seves formes. Fa, per tant, més de sis dècades que Varda crea imatges cinematogràfiques amb una voluntat de testimoniar el real i a la vegada d'expressar el seu imaginari, una tensió que la fa moure entre el documental i la ficció, la naturalitat i l'artifici, la vida i la representació. De fet, tot i la diversitat d'una filmografia amb obres tan fonamentals com *Cléo de 5 a 7* (1961) i *Sans Toit ni Loi* (1984), hi ha unes constants que, més que correspondre a la voluntat obsessiva d'imposar uns determinats temes i motius visuals, semblen haver-se definit amb la intervenció de l'atzar, que a *Visages, villages (Caras y lugares)*, la seva nova pel·lícula codirigida amb el fotògraf i artista J.R., refereix com el seu millor assistent. Encara que compartida la seva creació amb J.R., *Visages, villages* aporta una nova revisió de les constants de Varda, mestressa del muntatge: la fascinació pels rostres i el gust pels retrats, que va començar a realitzar essent fotògrafa; l'atenció a les coses que desapareixen; la sensibilitat feminista; el reciclatge de les pròpies imatges; la construcció fragmentària a la manera d'un collage; els jocs de paraules; la disposició a l'atzar lligada a una actitud oberta a l'inesperat. I, sens dubte, la llibertat que conserva des que, a meitat dels anys cinquanta, va anticipar l'esperit de la «nouvelle vague», els homes cineastes de la qual li han fet molta ombra. Seixanta anys després de l'eclosió del moviment, però, Varda (la feminista Varda, encara que discutida per algunes feministes) emergeix cada cop amb més força.

Aquestes són les qüestions que intentarem abordar en la sessió dedicada a Agnès Varda.

6. "Cinema accentuat". El documental com a resposta estètica a la immigració i a l'exili

Tania Adam
Sessió 31 de gener
🕒 De 18h a 21h

Collage de micro-històries íntimes plenes de referents autobiogràfics, projectes ficticials i testimonis reals realitzats per dones a l'exili o en la diàspora. Peces que estimulen a l'espectador al colar-se entre les escardes obertes per l'experimentació formal amb posades en escena audaces, on el joc amb la banda sonora i visual subverteixen expectatives gràcies a l'economia dels medis tècnics utilitzats i a la respectuosa distància entre la directora i els subjectes filmats. Obres que provoquen la creació d'espais i de trobades afectives amb l'audiència alhora que exploren universos de desig, ansietat i afectes de l'home i la dona de la diàspora a Europa i Amèrica.

7. Monogràfic amb Belkis Vega

Sessió 6 de març
🕒 De 18h a 21h

RODATGE, MUNTATGE I POSTPRODUCCIÓ

Tutories de preparació del rodatge: Del 9 al 20 de març de 2020.

Rodatge: Les alumnes es dividiran entre la setmana del 23 al 29 de març i el 30 de març i el 5 d'abril de 2020.

Muntatge: Del 14 d'abril al 14 de maig de 2020.

Postproducció: Del 18 al 29 de maig de 2020.

Durant la recta final del Laboratori, cada participant comptarà amb una setmana per rodar el seu curt documental, un mes per l'edició, i una setmana per la postproducció a les sales de La Bonne (correcció de color i postproducció de so).

- Abans del rodatge les participants tindran diverses tutories individuals amb la directora i les coordinadores del Laboratori per treballar el guió i preparar el rodatge i la postproducció.
- Puntualment, La Bonne facilitarà equip de so i càmera a aquelles alumnes que no disposin d'equip propi.
- Les alumnes que no disposin d'equip per editar les seves peces, podran utilitzar la sala de muntatge de La Bonne.
- La postproducció es durà a terme a les sales d'edició de La Bonne i comptaran amb el suport d'una tècnica de muntatge, una colorista i una tècnica de so professional.
- Durant la setmana de rodatge, un grup d'expertes, format per l'equip de coordinació del Laboratori, junt amb d'altres professionals del sector del documental, visionaran els materials rodats per les alumnes per donar consells i resoldre els dubtes que puguin anar apareixent durant les sessions de gravació.

+ informació:

www.labonne.org

audiovisuals@labonne.org

933 151 432